

Vhod v jamo Govic
Foto: F. Cokan

Pogled z Rjave skale proti Pršivcu in Govicu
Foto: Rztresen M. SS PDZ

Govic*

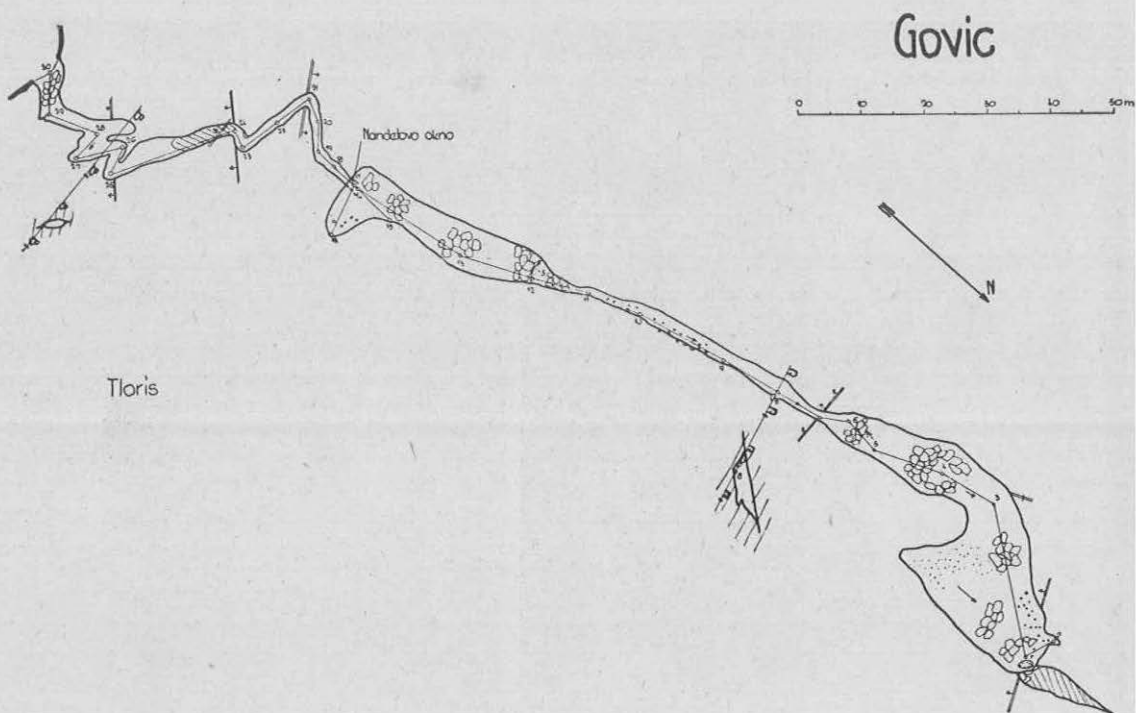
DUŠAN NOVAK

Vsak reden obiskovalec Bohinja in Bohinjskega jezera pozna polotoček Jamo s hudournikom Govicem. Pozna tudi jamo, ki iz nje često priteka kar lep slap in ki je javnosti še več ali manj nepoznana. Jama je bila leta 1925 že raziskovana, njeni takratni obiskovalci se še spominjajo grobega opisa jame, skromni podatki o tej jami se nahajajo tudi v literaturi, točnejši zapiski in ostali dokumentacijski material o jami pa se je izgubil. Zato so člani PD Železničar iz Ljubljane sklenili ponovno obiskati in raziskati to jamo.

V okviru sistematičnega raziskovanja projektiranega Triglavskega narodnega parka se raziskuje tudi kraški svet tega ozemlja in njegove okolice. Leta 1958 je ekipa društva imela ugodne vremenske in vodne razmere v bohinjskem kotu ter je po drugem poizkusu uspela doseči verjetno najnižjo možno točko jame Govic.

Okrog sto metrov nad gladino Bohinjskega jezera se prične nad meliščem v stenah Pršivca močna razpoka. Izpod nje se vleče široka hudourniška struga.

* Ime Govic se izgovarja s kratkim in poudarjenim i-jem.

Velikanske skale labilno stoje druga vrh druge, prav v začetku pa je nekaj metrov globoka in okrogla kotanja, kamor pada kakih 30 m visok slap.

Tu je v steni vhod v jamo. Nadmorska višina vhoda je 640 m. Ustje jame je približno 4 m široko in 5 m visoko. Prvih nekaj metrov se spuščamo med skalami do poševne in stopničaste plošče. Po tej nekdanji drsni ploskvi pridemo 6 m nižje, v srednjo etažo, naravnost pa sega špranja še okrog 10 m daleč.

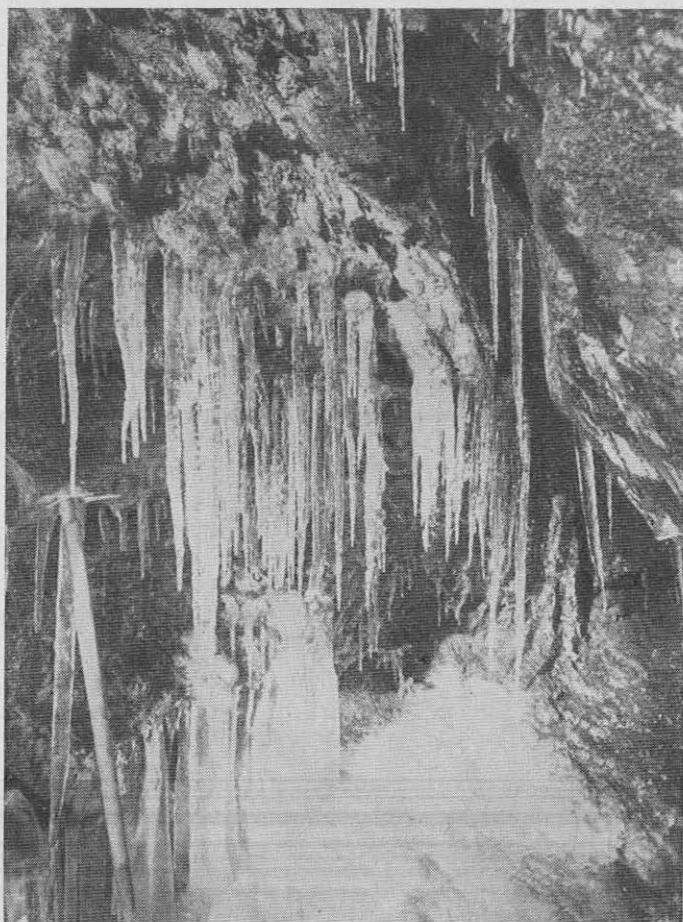
V srednji etaži moremo nadaljevati pot v notranjost gore. Rov je včasih 2 m visok in poldrug meter širok, včasih se razširi in je poševen ali pa navpičen ob tektonski liniji.¹

V rovu je nekaj stopenj, nato pa pridemo do tako imenovanega Nandetovega okna, odprtine v drugi, širši in večji del jame. Okno ima le poldrug meter v premeru. V kotanjah pred oknom včasih še stoji voda in počasi izginja v razpokah, kar spremlja glasno kлокotanje.

Skozi Nandetovo okno pridemo po 11 metrih plezanja na dno dvorane, ki je oblikovana ob 15 m visoki špranji, široka pa je 8–10 metrov. Strmo se spušča proti severu.

Preko spolzkih skal in stopenj pridemo v krajši del, več ali manj raven, kjer se na tleh beli droben prod. Tu verjetno večkrat stoji voda in do tod se v normalnem vodnem stanju more prodreti. V nadaljevanju se rov dvigne preko podora. Ta del rova je širok 4 m in približno 6–10 m visok. Za podorom se rov zopet spusti v globino. V zadnji dvorani so skale zelo spolzke, v kotanjah in zavetnih delih pa sta nanasena pesek in ilovica. Prav na kraju, v najnižjem delu jame pa je podorno skalovje rahleje naloženo in ob steni je mogoče prodreti še nekaj metrov globlje. Sedem metrov nižje zasledimo zopet glavno tektonsko

¹ Prereze na tlorisu moramo gledati, ko je ta orientiran od juga proti severu.

Zimski motiv iz Govica
Foto: A. Kenk –
objavljeno
z dovoljenjem
J. Zvana, Ukanc

linijo, ob kateri je zasnovan ves drugi in zadnji del jame. Tu pridemo tudi do vode. Ob špranji sega tolmun še 14 m dalje, nakar se rov močno zoži in končno zapre. Tolmun je globok le nekaj metrov. Tu smo 96 m pod ustjem in 23 m nad gladino Bohinjskega jezera. Tu skozi bi morda prišli le ob izredno nizkem vodnem stanju, kot n. pr. takrat, ko je usahnil tudi slap Savica. Take suše so pa precej redke.

Pri nastanku jame lahko sklepamo na več faz. Prva je bila močna tektonska zasnova, ko je nastala najnižja etaža, pod Nandetovim oknom. Ta del je kasneje preoblikovala tekoča in stoječa voda. Srednji in zgornji del jame, pa kažeta v prečnih presekih tudi močno tektonsko zasnovo, vendar je glavni del preoblikovanja opravila tu tekoča voda. Curljajoča in filmska voda je imela večjo vlogo le pri oblikovanju najvišjega dela jame.

Voda v jami, ki smo jo našli le v najnižjem delu, naraste že po nekaj-dnevnem deževju in odteka sprva po razpoki pod oknom. Na površino pride nekje v sredini hudournika, v nadmor. višini ca. 590 m. Po močnem deževju pa bruhne v slapu iz jame, vendar kmalu upade. Visoka voda ne more vsa po bližnji poti v jezero, ker z melišči in drugim nanesenim materialom zamašene razpoke ne morejo prevajati vse vode.

Precejšen pritisk, ki je potreben, da se voda dvigne do vhoda in da bruhne iz jame, pove, da je hidrografsko zaledje Govica precej veliko in da priteka voda z obsežnega višjega nivoja. Za razjasnitev tega vprašanja so potrebne dodatne in nadrobne speleološke, geološke in hidrogeološke raziskave zaledja Pršivca, predvsem pa jezera na planini Jezero. Zanimariti tudi ni potoka na planini Viševnik. Z vsaj začasno meteorološko postajo bi lahko primerjali odnos med padavinami in vodnimi količinami Govica. To pa je že stvar Hidrometeorološkega zavoda.

Dostop do jame je precej težak in mogoč le spretnemu planincu. Tudi to preprečuje, da jama ni večkrat obiskana. V jami ni skoraj nobene sige in tudi sicer turistično ni posebno zanimiva.

DODATEK: V jeseni 1959 je bilo splošno vodno stanje izredno nizko. Slap Savica je za dalj časa presahnil. S sodelovanjem in pomočjo tov. Janeza Žvana iz Ukanca, ki je bil eden od udeležencev prvega raziskavanja Govica leta 1925, smo se znova podali na strmo pot proti jami. Zanimale so nas vodne razmere v jami. Prišli smo do konca tretje dvorane, kjer je bila ob našem obisku leta 1958 še voda. Sedaj je bila gladina vode za okroglo 6 metrov nižja. V smeri razpoke, skoraj proti severu, je potekal ozek rov, rahlo se vzpenjajoč. Bil je zatrpan z západnim skalovjem. Po njem smo prodrli 20 m daleč. Rov se je nato zožil.

Ob vodi je bila med podornim skalovjem tretje dvorane manjša dvorana s premerom 5 m. Voda je imela temperaturo $8,4^{\circ}\text{C}$, Bohinjsko jezero pa 13°C . Raziskovali smo 24. X. 1959.

V vodi jezerca nismo opazili tokov, dno jezerca je padalo strmo proti severu, v smeri razpoke. Nivo jezerca je sedaj bil okrog 18 m nad nivojem Bohinjskega jezera.

Ker so takšne vodne razmere, takšne dolgotrajne suše, pri nas zelo redke, je torej dosežena točka praktično najnižja dosegljiva točka Govica.

